Раздел „Лечебни растения“

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ 2

I. Въведение 3

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Нови пазар 4

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване 12

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове 18

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях 19

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен 19

I. Въведение

Предмет на настоящата разработка е изготвянето на Раздел „Лечебни растения“, който е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на община Нови пазар за периода 2021-2027 г., съгласно чл.50, т.3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г. изм. ДВ бр. 96/2017 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.)

Лечебните растения са важна част от растителните ресурси на България. Те намират приложение в медицината, българското домакинство, използват се за хранителни и козметични цели и др.

В последните години, обаче, тяхното използване се увеличава, най-вече поради износът към други страни и те придобиват икономическо значение, поради търговските цели, за които се използват.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Лечебните растения се опазват от увреждане и унищожаване, с цел осигуряване на устойчивото им използване като част от естествения генетичен растителен фон. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазване на биологичното им разнообразие. Опазването им включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Увреждането на лечебните растения е такова изменение на популациите им, което неизбежно довежда до влошаване на биологичните им показатели и това от своя страна затруднява възстановяването им, а при по-лоши случаи довежда и до тяхното изчезване.

Разделът „Лечебни растения“ включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за

необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Нови пазар

На територията на община Нови пазар се срещат различни видове лечебни растения.

Находищата на лечебни растения на територията на общината са предимно повсеместно разпространени, някои се срещат по единично или на групи и се използват най-вече за лични нужди. В *Таблица 1.* е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Нови пазар. Предвид факта, че Община Нови пазар не поддържа регистър на лечебните растения, тъй като количеството, което се събира от тях на територията й е ограничено, информацията за наличните количества е оскъдна.

Таблица 1. Раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Нови пазар за периода 2021-2027 г.

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
1	**Коприва** Urtica urens L.	• Край пътища • В населените места	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък, лист – 110 500 Корен – 50 000	85 000 (70%) 20 000 (70%)	Не е необходим 2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
2	**Липа** Tilia tomentosa Moench.	• Край пътища • В населените места	по единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Цвят – 9 000 Лист – 8 000	7 000 (80%) 5 500 (70%)	Не е необходим Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
3	**Трънка** Prunus spinosa L.	• селски пътища • пасища	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Плод – 15 000	12 000 (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
4	**Шипка** Rosa corymbifera Borkh.	• Край пътища • Ниви • Пасища	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Плод – 32 000 Цвят – 1 000	25 000 (80%) 800 (80%)	Не е необходим Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
5	**Глог обикновен** Crataegus monogyana Jacq.	• Край пътища	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Плод – 9 000 Лист – 2 000 Цвят – 1 250	7 000 (80%) 1 400 (70%) 1 000 (80%)	Не е необходим Не е необходим Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
6	**Бъз черен /свирчовина/** Sambucus nigra L.	• Край пътища • Храсталаци • Гористи местности	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Цвят – 8 000 Плод – 2 400 Лист – 2 000	5 600 (70%) 1 650 (70%) 1 400 (70%)	Не е необходим Не е необходим Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
7	**Бъз нисък (бъзак)**	• Край пътища	на петна	Не е защитен	лични нужди,	Плод – 8 000	6 400 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
	Sambucus ebulus *L.*	• В населени места		вид	стопански цели				със средства недопускащи увреждане на находищата
8	**Бял равнец** Achillea millefolium gr.	• Край пътища, пасища	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 2 900	2 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
9	**Мащерка** Thymus longidenta-tus	• Поляни • Пасища • Край селски пътища	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
10	**Овчарска торбичка** Capsella bursa-pastoris (L.) Medic.	• Край пътища • Пасища • Обработваеми площи	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
11	**Смрадлика** Cotinus coggygria Scop.	• Гористи местности • Край селски пътища	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Лист – 6 000	4 200 (70%)	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
12	**Лечебна лайка** Chamomilla suaveolens Rydb.	• Пасища • Поляни • Край селски пътища • В населените места • Като плевел в житни посеви	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Цвят – 2 900	2 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
13	**Трицветна теменуга** Viola tricolor L.	• Тревисти местности • Край пътища	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 250	850 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		• Като плевел в обработваеми площи							на находищата
14	**Дяволска уста обикновена** Leonurus cardiaca L.	• Около населените места	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане
15	**Метличина синя** Centaurea cyanus L.	• Гористи местности • Поляни • Ниви • Като плевел в обработваеми площи	по единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Цвят – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
16	**Конски кестен обикновен** Aesculus hippocatanum L.	• Повсеместно	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Плод – 6 000 Лист – 4 300	4 800 (80%) 3 000 (70%)	Не е необходим Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
17	**Червен кантарион** Centaurium erythraea Rafn.	• Гористи местности	по единично	Не е защитен вид	ограничен	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
18	**Кукувича прежда /жълта трева/** Cuscuta europaea L.	• Като плевел в ниви, храсталаци	на петна	Не е защитен вид	ограничен	Стрък – 2 200	1 500 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
19	**Люляк обикновен** Syringa vulgaris L.	• В населените места • Край селски пътища	по единично	Не е защитен вид	ограничен	Цвят – 1 600	1 200 (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
20	**Здравец** Geranium macrorrhizum L.	• Като градинско растение • Гористи местности	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
21	**Копър** Anethum graveolens L.	• Градинско растение	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 900	1 300 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
22	**Глухарче обикновено** Taraxacum officinale Web.	• Зелени площи в населените места • Пасища • Тревисти местности	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 25 000	17 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане
23	**Детелина ливадна** Trifolium pratense L.	• Пасища • Край селски пътища • Храсталаци	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
24	**Лук мечи /Левурда/** Allium ursinum L.	• Гористи местности • Сенчести поляни	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 18 000	12 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
25	**Бодил магарешки** Carduus acanthoides L.	• Около населените места • Като плевел в необработени ниви	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 4 300	3 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
26	**Мента обикновена**	• В градини • Като подправно	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански	Стрък, лист – 2 000	1 400 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
	/джоджен/ Mentha spicata L.	растение			цели				недопускащи увреждане на находищата
27	**Лечебна маточина** Melissa officinalis	• Гористи местности • В околностите на населените места • Край селски пътища	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 6 000	4 200 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
28	**Живовлек** Plantago major L	• Край населените места • Пасища • Тревисти местности	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Лист – 9 000	6 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
29	**Жълт кантарион /звъника/** Hypericum Perforatum	• Край селски пътища, пасища • Гористи местности • Храсталаци	на петна	Не е защитен вид	ограничен	Стрък – 7 000	4 500 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
30	**Бръшлян** Hedera helix L.	• Гористи местности • В населените места	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Лист – 9 000	6 300 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
31	**Лечебна комунига** Meliotus officinalis Pal.	• Край пътища извън населените места	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 3 000	2 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
32	**Синя жлъчка** Cichorium intybus	• Пасища • Гористи и	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански	Цвят – 2 000	1 400 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		тревисти местности • Изоставени места около селища и пътища			цели				недопускащи увреждане на находищата
33	**Лепка** Galium aparine	• Около селски пътища • Пасища	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
34	**Леска** Corylus	• Около селски пътища • Гористи местности	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Кори – 2 500 Лист – 2 500 Стъблени пъпки – 6 000	1 000 (40%) 1 000 (40%) 2 000 (40%)	Не е необходим Не е необходим Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
35	**Поветица** Convolvulus arvensis	• Около селски пътища • Пасища • Като плевел в ниви	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 3 000	2 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
36	**Пелин** Artemisia vulgaris	• Около селски пътища • Пасища	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
37	**Репей** Arctium	• Около селски пътища • Пасища	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Корен – 1 500	1 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
38	**Дрян обикновен** Cornus mas L.	• Гористи местности	по единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански	Плод – 20 000	16 000 (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
		• В населените места • Край селски пътища			цели				недопускащи увреждане на находищата
39	**Киселица** Malus sylvestris Mill.	• Гористи местности • Край селски пътища	по единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Плод – 20 000	16 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
40	**Пчелинок обикновен /пчелник/** Marrubium Vulgare L.	• Край пътища • Тревисти местности	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Стрък – 3 000	2 000 (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

Източник: Общинска администрация – Нови пазар, ДГС – Нови пазар

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

1/ събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;

2/ придобиването на билки за първична обработка или преработка;

3/ събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения на територията на община Нови пазар се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Позволително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Позволителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения позволително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

4. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

5. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

РИОСВ – Шумен осъществява контрол върху издадените позволителни за ползване на лечебните растения.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните: карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Община Нови пазар е определена такса за издаване на позволително по чл. 22 от Закона за лечебните растения (ЗЛР) за ползване на лечебни

растения от земи, води и водни обекти общинска собственост в размер на 3.00 лв, както и са определени такси за ползване на лечебни растения от земи, гори, води, водни обекти и териториите в строителни граници на населените места.

Съгласно чл. 26 от Закона за лечебните растения позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя:

1. вида на ползването;
2. разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
3. района или конкретното находище;
4. начина на ползване;
5. срока на ползване;
6. други условия, свързани с опазване на находището;
7. лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.

Когато позволителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

Когато позволителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

Билкозаготвителят е длъжен:

1. да уведоми съответната регионална инспекция по околната среда и водите за организираните от него билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях;

2. да изкупува само билки, за които е издадено позволително от компетентните за това органи или удостоверение за култивиране;

3. да съхранява позволителните и/или удостоверенията по т. 2 в срок до 31 март на следващата календарна година;

4. да води книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в регионалната инспекция по околната среда и водите;

5. да осигурява достъп на контролните органи по Закона за лечебните растения за проверка на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;

6. до 20 януари да представя в съответната регионална инспекция по околната среда и водите обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки и техния произход по позволително, както и за складовите наличности.

По данни на общинска администрация - Нови пазар за периода 2014-2017 г. са издадени 7 бр. позволителни за ползване на лечебни растения на територията на общината, като през 2014 г. са издадени 3 позволителни, 2015 г. – 2, 2016 г. – 1 и 2017 г. – 1.

При издаване на позволителните са спазени следните условия:

✓ Период за ползване: Листа – преди цъфтеж. Цветове – в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;

✓ Начин на ползване: Листа – чрез отрязване на целите облистени стъбла и последващо отделяне на листата. Цветове – чрез откъсване или отрязване на целите съцветия;

✓ Препоръчителни инструменти: режещи инструменти (ножици, сърп, нож) - да бъдат без ръжда по режещите повърхности;

✓ Изисквания за опазване на находището: да не се допуска увреждане на други части на растенията и други растения. Да не се чупят и кършат безразборно клоните на дърветата.

Ползвателят на позволителното за ползване на лечебни растения е длъжен:

✓ Да не допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;

✓ Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;

✓ Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;

✓ След изтичането на посочените в позволителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;

- ✓ При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

Когато билките са добити от култивирани насаждения, според нормативните изисквания те се придружават от удостоверения, за които все още няма утвърдена законова форма. Тези удостоверения се издават от Кмета на общината след проверки, които установяват дали количеството на добитите билки отговаря на площта на култивираните насаждения - така може да се прецени, дали не са използвани билки от естествени находища, което е важно за тези лечебните растения, които са защитени или са под специален режим на опазване и ползване.

Съгласно Заповед № РД-56/01.02.2018 г. на Министъра на околната среда и водите на основание на чл. 10, ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения са определени допустими за събиране от естествените находища, извън територията на националните паркове, количества от следните видове билки: Божур червен *(Paeonia peregrina Mill.)*, Зърнастец елшовиден *(Frangula alnus Mill.)*, Иглика лечебна *(Primula veris L.)*, Катарника, Пелин бял *(Artemisia alba Turra)*, Лазаркиня, Еньовче ароматно *(Galium odoratum (L.) Scop.)*, Лудо биле, Старо биле *(Atropa belladonna L.)*, Ранилист лечебен *(Betonica officinalis L.)*, Решетка безстъблена *(Carlina acanthifolia All.)*, Тлъстига лютива, Жълто прозориче *(Sedum acre L.)*, Трън кисел *(Berberis vulgaris L.)*, Шапиче *(Alchemilla vulgaris complex)*.

Със заповедта на Министъра на околната среда и водите се забранява събирането в националните паркове на горепосочените видове лечебни растения. Забранява се и разпределението на билки от горепосочените видове лечебни растения на билкозаготовителни пунктове, които не отговарят на изискванията на Наредба №5 от 19.07.2004 г. на МЗ, обн. ДВ, бр. 85 от 28.09.2004 г.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка *(Chicus benedictus L.)*, Волски език *(Phyllitis scolopendrium (L.) Newm.)*, Горицвет пролетен *(Adonis vernalis L.)*, Дилянка лечебна, валериана *(Valeriana officinalis L.)*, Залист бодлив *(Ruscus aculeatus L.)*, Изтравниче, страшниче *(Asplenium trichomanes L.)*, Исландски лишей *(Cetraria islandica (L.) Ach.)*, Исоп лечебен *(Hyssopus officinalisL. ssp.aristatus)*, Какула едроцветна *(Salvia tomentosa Mill.)*, Копитник *(Asarum europaeum L.)*, Мечо грозде *(Arctostaphyllos uva-ursi (L.) Spreng)*, Момина сълза *(Convallaria majalis L.)*, Оман бял *(Inula helenium L.)*, Папаронка жълта, жълт мак *(Glaucinum Flavum*

Crantz), Пелин сантонитов *(Artemisia santonicum L.)*, Пиринski/Мурсалски/Аliботушки чай *(Sideritis scaedica Grisb.)*, Пищялка панчичева *(Angelica pancici Vand)*, Плаун бухалковиден *(Lycopodium clavatum L.)*, Риган бял *(Origanum vulgare L. Ssp. Hirtum (Link) letswaart)*, Ружа лечебна *(Althaea officinalis L.)*, Салеп *(Orchis sp. diversa)*, Смил жълт *(Helichrysum arenarium (L.) Moech.)*, Хуперция иглолистна, плаун обикновен *(Huperziainundata (L.) Bernh = L.selago)*, Цистозира *(Cystoseira barbata (Good et Vood) Ag.)*.

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.[1]

Под режим на опазване и регулирано ползване от природата са лечебни растения, посочени в приложение № 4 на Закона за опазване на биологичното разнообразие:

1. Бодлив залист, рускус *(Ruscus aculeatus)*
2. Подезичен залист, миши трън *(Ruscus hipoglossum)*
3. Момкова сълза *(Polygonatum officinale)*
4. Блатно кокиче *(Leucojum aestivum)*
5. Иглика *(Primula vulgaris)*
6. Червен божур *(Peonia peregrina)*
7. Есенен минзухар *(Crocus pallasii)*
8. Лечебна зайча сянка (*Asparagus officinalis)*
9. Залист бодлив *(Ruscus aculeatus)*
10. Синчец обикновен *(Scilla bifolia)*

Традиционни видове лечебни растения, подложени на ползване:

1. Горска ягода *(Fragaria vesca)*
2. Червен кантарион *(Centaurium erythrea)*
3. Мащерка *(Thymus)*
4. Подъбиче *(Thorncroftia Thuspeinanta)*

[1]Съгласно Закона за лечебните растения **билки за лични нужди** са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Като основна причина за намаляване на лечебните растения е тяхната свръх експлоатация, неправилно събиране, липсата на период на възстановяване на популациите, прекомерната паша на едър и дребен добитък и др.

Опазването на лечебните растения е отговорност както на местните власти, издаващи позволителни и осъществяващи контрол, така и на ползвателите.

Поради тази причина за изпълнение целите на ПООС 2021-2027 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на община Нови пазар, както и правилата и изискванията за събиране на

билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;

- Приемане на образци от Общински съвет за удостоверения съгласно Закона за лечебните растения;
- Извършване на постоянни проверки на място (пунктове, пазари) за спазване на условията, посочени в позволителните за ползване на лечебни растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

На територията на община Нови пазар не се намират защитени зони и защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии.

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен

В Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Община Нови пазар, както и приложенията към нея, са определени начините за земеползване и издаване на позволително за ползване на

лечебни растения, лицата, на които се издават, както и таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.

Към настоящия момент няма предложения за тяхната актуализация и е целесъобразно тази информация да остане в настоящата Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Общината.